

## **ФУНКЦІЇ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ**

**Дар'я Вікторівна ПЕТРОСЬЯНЦ,**

*аспірантка відділу аспірантури  
та докторантури ННЦ  
"ІСЕ ім. Засл. проф. М.С. Бокаріуса"  
Міністерства юстиції України*

Контроль у сфері містобудівної діяльності в Україні є складною за своєю сутністю та змістом діяльністю, яка знаходить свій зовнішній вираз та практичне призначення в особливому наборі функцій. З семантичної точки зору поняття «функція» походить від латинського терміну «functi» (коло діяльності) та означає: 1) спосіб діяння речі або елемента системи, що спрямований на досягнення певного ефекту; 2) залежна перемінна величина, тобто величина, що змінюється залежно від іншої величини, яка називається аргументом; 3) специфічна діяльність органу і організму; 4) роль, яку виконує певний соціальний інститут щодо суспільства [1, с.494;2;3, с.113].

Багатоманітність підходів до змісту категорії «функції» не оминули й правову площину, де на сьогоднішній день вироблено безліч різних дефініцій даного поняття. Наприклад, В.М. Парасюк вказує, що функції права – це напрями або види впливу права на відносини суспільні. В них виражається роль і призначення права в суспільстві й державі, його соціальна цінність та найважливіші риси. Функції права поділяють на дві основні групи: загально-соціальні й спеціальні. Загально-соціальні функції розрізняють переважно за сферами впливу права на суспільні відносини. До них належать такі функції, як політична, економічна, соціальна, ідеологічна тощо. До спеціальних функцій, тобто власне правових (юридичних), належать насамперед регулятивна та охоронна функції, установча та інформаційна. Ці функції розрізняють за характером (способами, засобами впливу права на суспільні відносини [4, с.100]. О.О. Середя зауважує: функції права – це прояв його специфічних властивостей. У функції акумулюються властивості права, що впливають із його якісної самостійності. До ознак категорії вчена відносить наступне: 1) кожна функція права зумовлена його сутністю й визначається призначенням у суспільстві; 2) функція характеризує напрям необхідного впливу права на суспільні відносини, тобто такого впливу, без якого суспільство на відповідному етапі розвитку обійтися не може (регулювання, охорона, закріплення певного виду суспільних відносин); 3) функція виражає найбільш істотні, головні риси права й спрямована на здійснення корінних завдань, що стоять перед правом на даному етапі його розвитку; 4) функція права визначає, як правило, напрямок його активної дії [5, с.42].

В той же час у статті О.І. Наливайко наголошується: функції права визначають природу права, його соціальне призначення: історичну мету і роль права в житті суспільства. Право активно впливає на суспільство як один із регуляторів суспільних відносин. Функції – це відображення іманентних, спе-

цифічних властивостей права. У функціях акумулюються такі властивості права, що характеризують його як сутнісну цілісність, як соціальний феномен. Крім того науковець відмічає: «Функції права – це «відображення» сутності права в суспільних відносинах. Проте було б помилкою механічно пов'язувати функції та сутність права. Функції права – це система напрямів його впливу на суспільні відносини, потреба в яких породжує право як соціальне явище. Функції права безпосередньо пов'язані з практичною реалізацією його властивостей як владного регулятора відносин між суб'єктами, його місцем у структурі правової системи суспільства» [6, с.13-14].

Таким чином, функції контролю у сфері містобудівної діяльності в Україні представляють собою властивості контрольної діяльності, які виражаються при виконанні уповноваженими контролюючими суб'єктами основних цілей контролю та вирішення супутніх питань, що виникають в межах даного процесу. В науковій літературі відсутній єдиний, узагальнений перелік функцій контрольної діяльності. Це пов'язано із тим, що цілі останньої в кожному окремому випадку унікальні, виходячи із специфіки цієї категорії. Звідси вважаємо, що до переліку визначених функцій, на наш погляд, сьогодні відносяться наступні:

- функція стимулювання. Систематична реалізація контролю у різних формах та методах забезпечує стимулювання поведінки, зокрема законної, учасників суспільно-правових відносин в сфері містобудівної діяльності. Можливість застосування щодо них примусових заходів та притягнення до юридичної відповідальності сприяє чіткому та неухильному дотриманню норм чинного законодавства, а також закріплених в ньому правил, вимог, стандартів і таке інше;

- вихована функція. Контроль – це не тільки про пошук правопорушників та їх кару. Здійснення уповноваженими суб'єктами контрольних повноважень також спрямовується на корегування дій фізичних та юридичних осіб, які займаються реалізацією відповідних процесів містобудування, встановлення відхилень в їх роботі, визначення шляхів модернізації процесів та механізмів діяльності, згідно із нормами та вимогами законодавства;

- охоронно-превентивна функція. Здійснення контролю в сфері провадження містобудівної діяльності забезпечує охорону прав, законних інтересів населення та держави від ризиків, які може нанести неправильне, хибне з точки зору існуючих нормативних правил і стандартів здійснення процесів містобудування, а також сприяє попередженню правопорушень будь-якої тяжкості в даній сфері;

- обліково-аналітична функція. Здійснення контролю дозволяє збирати, накопичувати та детально вивчати інформацію про підконтрольні об'єкти в сфері містобудування, відслідковуючи таким чином стан дотримання та виконання містобудівного законодавства в процесі їх роботи, виявляти ризики, які потенційно можуть призвести до порушень, визначати перспективу удосконалення функціональних процесів і таке інше;

- санкційна функція. Одним з напрямів контролю в галузі містобудівної діяльності є застосування санкцій до порушників містобудівного законодавства, технічних та інших нормативів, правил, що є актом притягнення до юридичної відповідальності та покарання за чинення протиправних дій, нех-

тування обов'язками, інтересами інших учасників суспільно-правових відносин зазначеної сфери.

Таким чином, саме зазначені вище функції, як вбачається, найбільш змістовно та повно характеризують практичне призначення контролю у сфері містобудівної діяльності в Україні. Разом із тим, суттєвим недоліком є той факт, що останні не віднайшли свого законодавчого закріплення, що є суттєвою прогалиною, як на теоретичному, так і практичному рівнях.

#### **Список використаних джерел:**

1. Філософський словник за ред. В. І. Шинкарука. К. : Головна редколегія УРЕ, 1973. 560 с.
2. Соціологія. Короткий енциклопедичний словник. заг. ред. В. І. Воловича. К. : Укр. центр духовної культури, 1998. 730 с.
3. Марков В.В. Адміністративно-правові засади діяльності підрозділів внутрішньої безпеки щодо забезпечення законності і дисципліни в ОВС України: дисертація. Харків: Харківський національний університет внутрішніх справ. 2009. 216 с.
4. Парасюк В.М. Імперативність моралі у професійній діяльності слідчого: філософсько-правовий вимір: дисертація. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ. 2008. 191 с.
5. Серeda О.О. Правова процедура: теоретико-правові засади та практичні виміри: дисертація. Київ: Інститут держави і права ім. В.М. Корецького. 2008. 195 с.
6. Наливайко О.І. Функції права: поняття, класифікація, генезис. *Часопис Київського університету права*. 2004. №3. С.13-18.